

Metsäntutkimus kilpailtavassa tutkimus- rahoituksessa

Tuoreet valtion tutkimuslaitosten kehittämissuunnitelmat pitävät tärkeänä tutkimuslaitosten rahoituspohjan laajentamista ja tutkimuksen kansainvälistämistä. Tutkimuslaitosten pitäisi kasvattaa ulkopuolelta hankittavaa, kilpailtavaa tutkimusrahoitusta. Perusteluksi tälle esitetään, että kyky hankkia kilpailtavaa tutkimusrahoitusta mittaa tutkimuslaitoksen yhteiskunnallista merkitystä.

Kotimainen kilpailtava tutkimusrahoitus on valtaosaltaan valtion budjettirahoitusta. Valtion tutkimusrahoitusta hallinnoi Suomen Akatemia noin 200 miljoonan euron vuosibudjetilla ja Tekes runsaan 400 miljoonan euron vuosibudjetilla. Tekesin rahoituksesta alle puolet myönnetään yliopistojen ja tutkimuslaitosten tutkimuksiin ja suurempi osuus yritysten tutkimus- ja kehitystoimintaan. Ministeriöillä on tutkimuslaitosten budjettien lisäksi myös erillistä tutkimusrahoitusta lähes Suomen Akatemian budjetin määrä. Julkisen tutkimuksen rahoittajina toimii lisäksi lukuisia säätiöitä, jotka myöntävät rahoitusta sääntöjensä mukaisiin tarkoituksiin.

Metsäntutkimus sijoittuu Suomen Akatemiassa Biotieteiden ja ympäristön tutkimuksen toimikunnan aihepiireihin ja joissakin aiheissa Luonnontieteiden ja tekniikan tutkimuksen toimikuntaan. Akatemia on yhä voimakkaammin suunnannut tutkimusta tutkimusohjelmien ja huippuyksikköjen rahoituksen avulla. Akatemia on rahoittanut luonnon monimuotoisuuden ja luonnonvarojen kestäväen käytön tutkimusta erillisillä ohjelmilla. Ohjelmien tutkimusaiheisiin on sisältynyt metsäluontoa koskevia tutkimuksia muiden luonnon monimuotoisuuden ja kestäväen käytön aiheiden ohella. Vielä ensi vuoden jatkuva Puun materiaalitieteen tutkimusohjelma on jatkoa aiemmalle Wood Wisdom -tutkimusohjelmalle. Akatemia on käynnistänyt uuden Kestävä tuotanto ja tuotteet -tutkimusohjelman, jonka tavoitteena on

vastata prosessi- ja tuotantotekniikan tulevaisuuden haasteisiin. Yhtenä teemana on vihreä kemia ja tekniikka.

Biotieteiden ja ympäristön tutkimuksen toimikunnan vuoden 2005 rahoituspäätöksissä oli metsäntutkimuksen aiheita ainoastaan alle kymmenen prosenttia toimikunnan myöntämistä määrärahoista ja vastaavasti Luonnontieteiden ja tekniikan toimikunnan päätöksissä alle yhden prosentin rahoitus. Metsäntutkimukseen myönnetty rahoitus on ensi vuodelle kahdeksansadantuhannen euron tasolla, koska apurahat ovat useimmiten kolmen vuoden tutkimusjaksolle. Edellisten vuosien päätöksillä aloitettuja hankkeita saattaa olla lisäksi käynnissä. Tekesin tutkimusrahoituksesta ei ole saatavissa tieteenalanmukaisia tietoja. Vuonna 2004 Tekes on rahoittanut metsäklusterin tutkimus- ja kehitystoimintaa runsaalla 30 miljoonalla eurolla, josta alle puolet on yliopistojen ja tutkimuslaitosten tutkimusrahoitusta. Tekesin tutkimusrahoitus metsäklusterille on ollut viime vuosina aleneva.

Säätiöistä Suomen Luonnonvarain Tutkimussäätiö ja Metsämiesten Säätiö ovat olleet merkittävimpiä metsäntutkimuksen rahoittajia. Metsämiesten Säätiön vuotuinen tutkimuksen rahoitus on noussut noin puoleen miljoonaan euroon kun taas Suomen Luonnonvarain Tutkimussäätiön metsäntutkimuksen rahoitus on laskenut noin sataantuhanteen euroon vuodessa. Muiden säätiöiden metsäntutkimukseen myöntämä rahoitus on satunnaisempaa.

Ulkopuolelta myönnetty hanke merkitsee tutkimusta tekeväälle yliopistolle tai tutkimuslaitokselle sitä, että saadut rahat käytetään tutkimussuunnitelmassa anottuun tarkoitukseen. Tutkimussuunnitelmien kuluista suurin osa on yleensä tutkijoiden palkkoja, joilla voidaan ottaa nuoria tutkijoita kouluttautumaan ja tekemään väitöskirjatutkimustaan. Ulkopuolinen tutkimusrahoitus ei siten lisää tutkimuslaitosten sitomattomien rahojen määrää vaan rahoittajat odottavat vastineeksi tutkimussuunnitelmassa luvattuja tuloksia. Ulkopuolelta rahoitetut hankkeet lisäävät tutkimusaiheita ja myös sellaista tutkimusta voidaan toteuttaa, johon yliopiston tai tutkimuslaitoksen budjettirahoituksella ei olisi mahdollisuutta.

Tutkimusrahoituksen yleisestä kasvusta huolimatta kilpailtavan tutkimusrahoituksen lähteet ovat metsäntutkimuksen alalla nykyisin varsin rajalliset ja kilpailu vastaavasti tiukkaa. Tutkimusohjelmat ovat kilpailtavassa rahoitusjärjestelmässä tiedepolitiikan toteuttamisen välineitä, joilla tutkimusta suunnataan. Jotta tutkimuslaitokset ja yliopistot pystyvät laajentamaan metsäntutkimuksen rahoituspohjaa ja lisäämään osuuttaan kilpaillusta tutkimusrahoituksesta, pitää rahoittajien muodostaa metsäntutkimuksen alaa sisältäviä tutkimusohjelmia. Kilpailtavassa rahoitusjärjestelmässä tarvitaan määrätietoista tutkimuspolitiikkaa metsäalan edistämiseksi.

Eeva Korpilahti